

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาพสะท้อนสังคมปรากฏในวรรณกรรมอย่างสม่ำเสมอ และมีความโดดเด่นแตกต่างจากภาพสังคมอื่น โดยเฉพาะภาพสังคมของคนไทยเชื้อสายจีน ทั้งนี้เนื่องมาจากชาวจีนอพยพมายังประเทศไทยมีประวัติศาสตร์หลายร้อยปี นับตั้งแต่สมัยสุโขทัย ชาวจีนเริ่มเดินเรือสำเภามาค้าขายที่ประเทศไทยดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ชาวจีนได้มาตั้งบ้านเรือนอยู่มาก โดยส่วนมากจะมาจากตอนใต้ของประเทศจีน เพื่อมาตั้งรกรากและทำการค้าในสมัยรัตนโกสินทร์ ชาวจีนแถบแต้จิ๋ว กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน อพยพเข้ามาประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เพื่อหลีกเลี่ยงสงครามและความยากจนของประเทศจีน คนไทยเชื้อสายจีนซึ่งมีประมาณ 8 ล้านคนในประเทศไทย หรือ 14% ของประชากรทั้งประเทศ และยังมีอีกจำนวนมากที่ไม่สามารถนับได้ เพราะได้กลมกลืนกับคนไทยไปแล้ว โดยการแต่งงานข้ามเชื้อชาติ ส่วนมากที่บรรพบุรุษที่มาจากจังหวัดแต้จิ๋ว ในมณฑลกวางตุ้ง ทางตอนใต้ของจีน พูดภาษาแต้จิ๋ว ซึ่งเป็นภาษากลุ่มหมิ่นหนาน รองลงมาคือมาจาก แคะ ฮกเกี้ยน และไหหลำ

ขจัตถ์ บุษย์พัฒน์ (2518 : 13) กล่าวว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศไทย ส่วนใหญ่มาจากบริเวณฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีน จำแนกตามภาษาพูดได้ 6 กลุ่ม คือ ชาวจีนกวางตุ้งมาจากมณฑลกวางตุ้งและตามภาคต่าง ๆ ทางตะวันออกเฉียงใต้ของมณฑล กวางสี ชาวฮกเกี้ยนมาจากมณฑลฟูเกี้ยน ชาวจีนแต้จิ๋วมาจากบริเวณตะวันออกเฉียงเหนือของกวางตุ้งซึ่งเรียกว่าเซาซุ ชาวจีนแคะมาจากบริเวณเหนือกวางตุ้งขึ้นไป ชาวจีนไหหลำมาจากบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะไหหลำ และจีนกลุ่มอื่น ๆ ที่มาจากไต้หวัน ฮองกง สมบูรณ์ สุขสำราญ (2529 : 8) กล่าวว่า ชาวจีนเหล่านี้ไม่ได้อพยพมาเฉพาะร่างกายเท่านั้น แต่ยังนำวัฒนธรรมจีนติดตัวมาด้วย ใครอพยพมาจากมณฑลหรือท้องถิ่นใดก็นำวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนมาด้วย เมื่อมาอยู่รวมกันในประเทศไทยก็จับกลุ่มอยู่เป็นชุมชนและนำวัฒนธรรมที่ติดตัวมาใช้เป็นแนวในการดำเนินชีวิต และในหนังสือเรื่อง บันทึกเรื่องการปกครองของไทยสมัยอยุธยาและต้นรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงบันทึกไว้ว่า “สำหรับคนต่างด้าวซึ่งส่วนมากเป็นคนจีน มีมากมายแต่กรุงศรีอยุธยา เมื่อครั้งเปิด

กรุวัตราชบุรุษ ได้พระพิมพ์เนื้อชินมากมาย มีหนังสือจีนเขียนกำกับว่าคนจีนเช่นนั้น ๆ สร้างไว้เพื่อถวายพระราชกุศล เป็นหลักฐานว่ามีคนจีนมากในกรุงศรีอยุธยาตั้งแต่สมัยเจ้าสามพระยา”

เป็นที่ชัดเจนว่าอาชีพของคนจีนอพยพเริ่มต้นด้วยการเป็นกสิกรรมและผู้ใช้แรงงานถึงร้อยละ 90 แต่ด้วยความขยันขันแข็ง ความอดทน และความเฉลียวฉลาดในการทำงานของพวกเขาที่นั่นเองรวมทั้งการยอมทำทุกอย่างเพื่อให้ร่ำรวย และโอกาสของคนจีนมีสูงมากในด้านการค้าขาย อีกทั้งคนไทยไม่คุ้นกับการทำงานในระบบทุนนิยม เมื่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลงไปต้องการคนเข้ามาดำเนินการในระบบทุนนิยม แต่คนไทยไม่สามารถทำได้จึงเกิดช่องว่างทางการค้าขายซึ่งจำเป็นขึ้นทุกวัน เพราะเหตุนี้ คนจีนก็ถือโอกาสเข้ามาดำเนินการตรงนี้และดูแลเศรษฐกิจของประเทศไทยนับแต่นั้นมา โดยเฉพาะเมื่อคนจีนได้เข้ามาครอบครองระบบธนาคารอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การเป็นอุตสาหกรรมรุ่นบุกเบิก

คนจีนแต่ละภาษาที่อพยพเข้ามาประเทศไทยก็มีความถนัดในการทำงานคนละแบบ เช่น ชาวจีนแคะนั้นถนัดทางด้านรองเท้าและตัดผม ชาวจีนไหหลำถนัดทางงานบริการเปิดโรงแรมและขายข้าวมันไก่ ชาวจีนเซี่ยงไฮ้จะถนัดทำฟอรันิเออร์ชั้นดี ฝีมือประณีต ชาวจีนแต้จิ๋วจะทำการค้าขาย ส่วนอาชีพถนัดของคนกวางตุ้งคือ งานช่างฝีมือ แม้ว่าในปัจจุบันการประกอบอาชีพมีหลากหลายและหลอมรวมกันจนไม่สามารถแยกได้อย่างชัดเจน แต่อาชีพถนัดของกลุ่มคนจีนที่อพยพในประเทศไทย ทำให้สังคมไทยได้มีโอกาสพัฒนาก้าวหน้าขึ้น เศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ และวิถีชีวิตของคนไทยมีความสะดวกสบาย

วรรณกรรมไทยที่เขียนถึงชาวจีนโพ้นทะเลและชาวไทยเชื้อสายจีนนั้น ได้เขียนถึงเอกลักษณ์ต่าง ๆ ของคนไทยเชื้อสายจีนที่ติดตัวมาจากประเทศจีน ดังที่ จงจิต กล่อมสิงห์ (2546 : 1 - 2) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมไทยเป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นจีนที่แตกต่างจากชาติอื่นซึ่งเอกลักษณ์ที่แสดงออกมีหลายด้านด้วยกัน เช่น ภาษา ศิลปะ ดนตรี วรรณกรรม อาหาร ศาสนา ทัศนคติ ความเชื่อ พิธีกรรมต่าง ๆ ทั้งในรอบปีและรอบชีวิต วรรณกรรมจึงได้สะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนอย่างเห็นได้ชัด และวรรณกรรมไทยที่เขียนถึงคนไทยเชื้อสายจีนหรือชาวจีนโพ้นทะเลนั้นมีจำนวนมาก เช่น จดหมายจากเมืองไทย ไร่ต้องลม ตะวันชิงพลบ บัวเลี้ยงน้ำ ก่อนสายหมอกเลื่อน อยู่กับกิ่ง คำแบบจีน หยาดเหงื่อ กระต้อมไม้ไผ่ ตึกฝรั่ง รัตนโกสินทร์ กิ่งไผ่ เขวราชในพายุฝน ลอดลายมังกร รอยวสันต์ ฯลฯ

ในบรรดาผู้แต่งเรื่องเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีน ผู้แต่งคนหนึ่งที่มีชื่อเสียงได้รับการยกย่องมากคือ ยูดี ดันสกุลรุ่งเรือง เป็นผู้เขียนที่เกิดในครอบครัวชาวจีนกวางตุ้งเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2498 สมรสแล้วกับนายแพทย์เข้มชาติ ดันสกุลรุ่งเรือง มีบุตร-ธิดา 3 คน (เข้มเงิน เข้มทอง และเข้มพลอย) ได้รับการศึกษาที่โรงเรียนนวมวิทย์ โรงเรียนดลวิทยา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

พญาไท จากนั้นเข้าศึกษาต่อปริญญาตรีที่คณะอักษรศาสตร์ (รุ่น 21) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศึกษาต่อปริญญาโท European Studies (รุ่น 1) ที่อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันมีอาชีพเป็นผู้เขียนอิสระและเจ้าของยูติเบเกอร์

ยูติ ต้นสกุลรุ่งเรือง เขียนวรรณกรรมอย่างหลากหลายรูปแบบทั้งสารคดีและบันเทิงคดี ซึ่งมีเนื้อหากล่าวถึงสังคมของคนไทยเชื้อสายจีนอย่างโดดเด่นชัดเจน เช่น จากอาสำถึงหย่าฆ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม ล่าสุดกวางตุ้งเฮฮา หัวใจรักเกรตรีไฟน์ รอยวสันต์ และกล่องของแม่ ได้รับความนิยมนิยมของสังคมไทย เนื้อเรื่องที่ปรากฏในผลงานเขียนของ ยูติ ต้นสกุลรุ่งเรือง โดยได้แสดงความรู้ความคิดเห็นทางด้านวัฒนธรรมต่างประเทศเป็นอย่างมาก แต่ผลงานเขียนของ ยูติ ต้นสกุลรุ่งเรืองที่โดดเด่น เป็นเรื่องที่ว่าด้วยเรื่องราวของคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยในประเทศไทย ด้วยการแนะนำการดำเนินชีวิต วิถีชีวิตความเป็นอยู่และประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนในด้านวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีน เป็นวรรณกรรมที่แพร่หลายในกลุ่มผู้อ่านมากกว่าเรื่องอื่น ๆ

นอกจากนี้ นวนิยาย เรื่อง รอยวสันต์ เป็นนวนิยายเรื่องที่ได้รับรางวัลพระราชทานชมนาคร ประจำปีพุทธศักราช 2550 เป็นนวนิยายสร้างสรรค์ที่มีความโดดเด่นในการนำข้อมูลที่ค้นคว้าอย่างดี ผู้เขียนใช้กลวิธีการเล่าเรื่องที่แยบยล สร้างตัวละครที่มีชีวิตชีวา ถ่ายทอดปรัชญาชีวิตอันลุ่มลึก สะท้อนความงดงามของคนธรรมดา สามารถทำให้คนไทยได้มีโอกาสรู้จักคนไทยเชื้อสายจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศมากขึ้น จึงเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการศึกษา สภาพสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์ ภาพสะท้อนและกลวิธีการเขียนวรรณกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยูติ ต้นสกุลรุ่งเรือง ทั้งงานเขียนที่เป็นสารคดีและบันเทิงคดี ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจทั้งกลวิธีการเขียนและภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมสร้างสรรค์ของ ยูติ ต้นสกุลรุ่งเรืองต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในวรรณกรรม ของ ยูติ ต้นสกุลรุ่งเรือง
2. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยูติ ต้นสกุลรุ่งเรือง

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาพสะท้อนของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในวรรณกรรม ของ ยูวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง นำเสนอภาพด้านการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งอย่างโดดเด่นและชัดเจน
2. กลวิธีการเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยูวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ใช้กลวิธีการเขียนที่ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานและความรู้

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกออกเป็น 3 ลักษณะ คือลักษณะแรก แนวคิดเกี่ยวกับวิเคราะห์สารคดี ลักษณะที่สอง คือแนวคิดเกี่ยวกับวิเคราะห์บันเทิงคดี ลักษณะที่สาม คือแนวคิดเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย

1.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับวิเคราะห์กลวิธีการเขียน

1.4.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับวิเคราะห์สารคดี

สารคดี เป็นวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทหนึ่ง ที่เขียนเรื่องราวที่ประสบมา ด้วยการใช้ถ้อยคำที่เป็นศิลปะ การวิเคราะห์สารคดีเป็นการวิเคราะห์ทางด้านวัตถุประสงค์การเขียน เนื้อหา กลวิธีการเขียนและการใช้ภาษา เพื่อให้ผู้อ่านเพลิดเพลินและได้รับความรู้เรื่องใหม่ ๆ หรืออาจเป็นการเสนอประสบการณ์จำลองให้แก่ผู้อ่านในด้านสภาพท้องถิ่น ประเพณี วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเมือง ฯลฯ เป็นต้น

1.4.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิเคราะห์บันเทิงคดี

บันเทิงคดี เป็นวรรณกรรมที่สร้างขึ้นโดยใช้จินตนาการและอารมณ์ มุ่งให้ความเพลิดเพลินเป็นสำคัญ มีการวิเคราะห์บันเทิงคดีในด้านองค์ประกอบ เช่น แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉากและบรรยากาศ นอกจากนี้ยังให้เพลิดเพลินและสะท้อนภาพสังคม ทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงบทบาทของเนื้อเรื่องซึ่งปรากฏในวรรณกรรมบันเทิงคดี

1.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ภาพสะท้อนจากวรรณกรรม

ผู้เขียนวรรณกรรมเป็นคนในสังคมโดยได้รับอิทธิพลต่าง ๆ จากสังคมที่ผู้เขียนอาศัยอยู่ ดังนั้นผู้เขียนสามารถนำประสบการณ์ ความรู้ และความเห็นต่าง ๆ ของตัวเองมาเขียนลงในงานเขียน วรรณกรรมจึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสังคม

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนและกลวิธีการเขียนวรรณกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีน กวางตุ้ง ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง จำนวน 4 เรื่อง แยกได้ดังนี้

1. ประเภทสารคดี
  - 1.1 จากอาถรรพ์ถึงหย่าร้าง ตีบทำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม
  - 1.2 กวางตุ้งเฮฮา
2. ประเภทบันเทิงคดี
  - 2.1 นวนิยาย เรื่อง หัวใจรักเกรตรีฟไนท์
  - 2.2 นวนิยาย เรื่อง รอยสันต์

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง หมายถึง คนจีนกวางตุ้งที่อพยพมาอยู่ในเมืองไทย และกลุ่มลูกหลานของคนจีนกวางตุ้งที่เกิดในประเทศไทย
2. กลวิธีการเขียน หมายถึง การใช้ภาษา บทสนทนา การสร้างตัวละครเพื่อให้ผู้อ่านเพลิดเพลินและได้ความรู้เรื่องใหม่ ๆ ทำให้ผู้อ่านได้เห็นถึงภาพสังคมที่ปรากฏในเนื้อเรื่องอย่างโดดเด่นชัดเจน
3. กลวิธีการเขียนสารคดี หมายถึง การเขียนหรือวรรณกรรมร้อยแก้วในลักษณะตรงข้ามกับบันเทิงคดี ที่มุ่งให้สาระความรู้แก่ผู้อ่านเป็นเบื้องต้น มีความเพลิดเพลินเป็นเบื้องหลัง ที่มุ่งแสดงความรู้ ความคิด ความจริง ความกระฉ่างแจ่ม และเหตุผลเป็นสำคัญ อาจจะเขียนเชิงอธิบาย เชิงวิจารณ์เชิงแนะนำสั่งสอน เป็นต้น
4. กลวิธีการเขียนบันเทิงคดี หมายถึง วิธีการเขียนเรื่องสมมติที่สร้างขึ้นอย่างมีจินตนาการและอารมณ์ มุ่งให้ความเพลิดเพลินเป็นใหญ่ แต่ก็ให้ความรู้ด้วย มีหลายรูปแบบ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย บทละคร เป็นต้น บันเทิงคดีจึงเป็นงานเขียนที่ผู้เขียนมีเจตนาให้ผู้อ่านได้รับ

ความเพลิดเพลินจากการอ่าน โดยมีเกร็ดความรู้ ข้อคิด คติธรรม และประสบการณ์ชีวิตแทรกอยู่ในเรื่องนั้น ๆ

5. ภาพสะท้อน หมายถึง ภาพสังคม ที่ปรากฏในวรรณกรรม ผู้อ่านเรื่องรวมรับรู้ถึงสังคม และวัฒนธรรมผ่านเนื้อหาวรรณกรรม

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาชีวประวัติและวรรณกรรมของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง
2. ตัดเลือกเฉพาะวรรณกรรม ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ที่เขียนเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีน

กวางตุ้ง เลือกได้จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่

- 2.1 จากอาสำถึงหย่าฉ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม
- 2.2 กวางตุ้งเฮฮา
- 2.3 หัวใจรักเกรตรีไฟน์
- 2.4 รอยขสันต์

3. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในสังคมไทย
4. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณกรรมประเภทสารคดี
5. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี

6. วิเคราะห์กลวิธีการเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ตามหัวข้อนี้

- 6.1 วิเคราะห์กลวิธีการเขียนสารคดี
- 6.2 วิเคราะห์กลวิธีการเขียนบันเทิงคดี

7. วิเคราะห์ภาพสะท้อนของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในวรรณกรรม ของ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง

8. นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้รับรู้และเข้าใจในสภาพสะท้อนของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างคู่จากรรณกรรม ของ ยวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง
2. ทำให้รับรู้และเข้าใจในกลวิธีการเขียนวรรณกรรมสารคดีที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีน ของ ยวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง
3. ทำให้เข้าใจในบทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนกว้างคู่ในสังคมไทย

